

A jó gyakorlat gazdája	Szervezet/Intézmény neve:	Benita Nevelőszülői Hálózat
	Szervezet/Intézmény címe:	4031 Debrecen Szoboszlói u. 45. fsz.2.
	Nyújtott szolgáltatás típusa:	nevelőszülői ellátás otthont nyújtó ellátás utógondozói ellátás utógondozás
	Jó gyakorlatot prezentáló szakember neve és titulusa:	Tóthné Kerék Erika területi vezető - nevelőszülői tanácsadó
	telefonszáma:	06-70-624-3535
	e-mail címe:	jnszm@benitanh.hu
A jó gyakorlat címe	Hol a határ? (a gyámi és a nevelőszülői tanácsadó kompetencia határa)	

A jó gyakorlat célcsoportja/i

A jó gyakorlat célcsoportjai a nevelésbe vett gyermekek, a nevelésbe vett gyermekekkel foglalkozó szakemberek és a nevelésbe vett gyermekek nevelőszülei, vérszerinti hozzátartozói.

A jó gyakorlatot életre hívó probléma / A helyzet leírása

20. éve dolgozom a gyermekvédelemben. 19 évet közalkalmazottként, gyermekfelügyelő, nevelőtanár-lakásotthon vezető, gyámi tanácsadó, majd gyermekvédelmi gyám munkakörökben. Lehetőségem volt rálátni a különböző munkakörök konkrét feladataira, nehézségeire, problémák megoldási stratégiáira. Jelenleg a BENITA Nevelőszülői Hálózat JNSZ Megyei területi vezetője - nevelőszülői tanácsadójaként igyekszem kamatoztatni eddig megszerzett tudásomat, gyakorlati tapasztalataimat.

Mikor a jelenlegi munkáltatómtól elfogadtam a megtisztelő ajánlatot, tudtam nehéz lesz a „másik oldalon” ellátni a vállalt feladatot. Hiszen gyermekvédelmi gyámként a kiskorúak teljes jogú törvényes képviselőjét biztosítottam, döntési helyzetben voltam. Több hálózattal voltam munkakapcsolatban (nem fogom megnevezni, melyek voltak azok). A velük való együttműködés változó volt. Sajnos gyakori tapasztalatom volt, nem, vagy ritkán tudtam családlátogatásokat, személyes találkozásokat egyeztetni a nevelőszülői tanácsadókkal. Hivatkoztak a magas esetszámra, távolságra. Olyan is előfordult, amikor azt a magyarázatot kaptam, hogy a működtető nem finanszírozza a havi 1 alkalomnál több családlátogatást. Ezért gyakran elcsúsztak az információk, nem voltak tájékoztatások vagy nem időben történtek azok. Nem működött a kommunikáció. Gyámként én is magasabb létszámmal dolgoztam, mint azt a törvény előírja. A döntéseket önállóan hoztam meg, vállalva az egyéni felelősséget. Azonban hosszú távon ez lelkileg megviseli az embert, a felelősség súlya nyomasztóvá válik.

Hálózati segítőként szemléletet kellett váltanom, tudtam, nekem kell tennem annak érdekében, hogy a területen dolgozó szakemberek a kompetenciahatáraikat megtartva, mégis közösen végezzék vállalt feladataikat.

Nem is olyan egyszerű megmondani, hogy kinek „hol van a határ”. Mindannyian egy célért dolgozunk, a szakellátásba került gyermekek törvényben deklarált jogainak érvényesítéséért, teljes körű ellátásuk maradéktalan biztosításáért. A munkaköri leírásokban egyértelműen le van fektetve, kinek mi a feladata:

- A **gyermekvédelmi gyám feladata**, hogy figyelemmel kísérje és elősegítse a gyermek testi, lelki, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, nevelését, ellenőrizze teljes körű ellátásának megvalósulását. Ellátja képviselőjét, segíti jogainak gyakorlását, gyámoltjával személyes, rendszeres kapcsolatban áll.
- A **nevelőszülői tanácsadó feladata** a nevelőszülőnél elhelyezett gondozott gyermek rendszeres látogatása, tájékozódás a helyzetéről, fejlődéséről, a gondozásával, nevelésével kapcsolatos esetleges problémáiról. A gyermek oktatási intézményével való rendszeres kapcsolattartás, tájékozódás. Tanácsadás keretében a nevelőszülő segítése a gyermekkel kapcsolatos problémák megoldásában, szükség esetén a nevelőszülő, illetve a gyermek megfelelő szakemberhez történő irányítása, a szükséges ellátáshoz való hozzájárásának elősegítése. Ellenőrzés keretében annak vizsgálata, hogy a nevelőszülő megtesz-e mindent a gondozott gyermek harmonikus fejlődése érdekében, illetve a nevelési díjat, ellátmányt, családi pótlékot a gyermekekre fordítja-e?

Mindkét munkakör feltételezi a szakmai felkészültséget és készséget. Hatékony tevékenységet csak jó, megfelelő készséggel rendelkező, tapasztalt, felkészült, gyakorlatias szakember tud megvalósítani. Valamint elengedhetetlen a gyermekkel foglalkozók együttes közreműködése.

Tapasztalatom szerint a gyakorlatban más a helyzet. A gyámok esetszáma (megyéenként eltérő) továbbra is magasabb az előírtánál. Valamint a nevelőszülők nem tudnak megbirkózni a bekerült gyermekek egyre súlyosabb állapotával, betegségeikkel (drog, szexuális érintettség, abuzálás, kortársak közötti erőszak stb.) Mivel sok esetben nincs tapasztalatuk, megfelelő ismereteik, megoldási stratégiájuk adott esetekre, helyzetekre, különösen igénylik a szakemberek segítségét, tanácsait, megfelelő útmutatást, irányítást. Sem a gyám, sem a tanácsadó nem tud hatékony lenni a gyermek érdekében, ha nem működnek együtt egymással. A folyamatos kommunikáció, egymás tájékoztatása személyesen, illetve különböző csatornákon, elengedhetetlen. Annak hiányában a gyermek érdeke sérülhet.

A jó gyakorlat leírása

Minden év elején, illetve változás esetén a gyámhivataloknak és a szakszolgálatoknak tájékoztató levelet küldünk, melyben Hálózatunk minden elérhetősége és a tanácsadók elérhetősége van megjelölve. Ez azért fontos, mert a gyámhivatalok csak a TEGYESZ által megküldött TESZ-1-ből tájékozódhatnak elérhetőségeinkről. A Szakszolgálatoknál minden változás esetén jelezzük, ha változás van pl. a tanácsadó személyében.

- Tanácsadó kollégáink írásban tájékoztatják a gyámokat és a gyermekkel kapcsolatban álló illetékes intézményeket a gyermeket érintő változásokról, egészségügyi helyzetéről.
- Az egyéni gondozási nevelési terv elkészítésébe bevonjuk a törvényalkotó által megjelölt személyeket. Azért különösen fontos ez a dokumentum, mert később, felmerült vitás kompetenciakérdés kapcsán vissza lehet nézni, kinek milyen feladat lett megjelölve a végrehajtásban
- Törekszünk a minél többszöri gyámokkal közösen végzett családlátogatásokra. A havi munkaterv készítésekor megkeressük a gyám kollégákat, időpont egyeztetése céljából.

- Évente két alkalommal hívjuk össze, ülünk le személyesen a szakszolgálatok vezetőivel, gyámjaival szakmai eszmecsere, kölcsönös tájékoztatás, felmerülő problémák közös megoldása, jó együttműködés céljából. Ezt különösen fontosnak tartom, mert egykori gyámként mindig éreztem annak hiányát, hogy a nevelőszülői hálózatok kollégáival nem, vagy csak ritkán volt alkalmam személyes konzultációra.
- A gyermek ügyében szükség esetén esetmegbeszélőt hívunk össze, minden érintett bevonásával. Akár a kiskorú gondozási helyén is, ha a gyermek érdeke azt kívánja.
- A nevelőszüleinknél nevelkedő gyermekek nyári táboroztatásába is bekapcsolódunk. Saját nyári programokkal, táborozási lehetőségekkel segítjük a nevelőszüleink munkáját (pl. terápiás lovas tábor). A gyámok a programok ideje alatt is személyesen látogathatják részt vevő gyámoltjaikat.
- Nevelőszüleinknek *Működtetői továbbképzés* keretében a mindenkori aktuális témában, megfelelő szakember bevonásával tartunk képzést. A most mindenkit foglalkoztató téma a gyermekbántalmazás, melynek jogi, gyakorlati szempontjairól tart előadást a gyermekjogi képviselő. A nevelőszülőknél lehetőséget biztosítunk arra, hogy bővítsék tudásukat, tapasztalatokat szerezhessenek szakemberektől, illetve egymástól.
- A bekerült gyermekek lelki sérüléseiknek gondozásában pszichológus szakember és lelkipásztor nyújt segítséget. Természetesen a nevelőszülők és a kollégák is igénybe vehetik ezt a szolgáltatásunkat.

A fenti kezdeményezések, a gyakorlatban alkalmazott konkrét tevékenységek az alapkérdést, hogy *Hol a határ?*, összességében pozitívan befolyásolják. Napi munkánkban érezhető a gyámok együttműködési szándéka Hálózatunkkal. Olyan esetekben például, ahol a gyermek problémájának megoldása nem feltétlen igényel gyámi jelenlétet, bizalommal adnak meghatalmazást a tanácsadóknak. Tehát a törvény szabta kompetenciahatárokat megtartva, a gyermekekkel foglalkozó szakemberek szorosan együttműködve, egymást folyamatosan szóban és írásban tájékoztatva törekszenek arra, hogy a rájuk bízott gyermekek érdeke maradék nélkül megvalósulhasson. Eddigi tapasztalatunk, hogy törekvésünk hatásossága pozitív.

A jó gyakorlat jelentősége

A jó gyakorlat hosszú távú célja, hogy nevelőszüleink, rajtuk keresztül a nevelt gyermekek biztonságban érezzék magukat, és hogy munkánk hosszú távon kongruens legyen. Bízunk benne, hogy közös szándék esetén, a kompetenciahatárokat megtartva, segíteni tudjuk egymás munkáját.

Hiszem, hogy:

„A siker azokhoz pártol, akik energikusak, hogy dolgozzanak érte
elég bizakodóak, hogy higgyenek benne,
elég türelmesek, hogy várjanak rá,
elég bátrak, hogy megragadják,
és elég erősek, hogy megtartsák.”
(P. Smith)

Alkalmazhatóság

- Más megyék szakszolgálataival és gyermekjóléti szolgálataival való szoros együttműködés.
- Minőségi, hatékony kommunikáció kialakítása a szakemberek között, a törvényi kötelezettségnek maximálisan eleget téve.
- Szemléletváltás a nevelőszülőség társadalmi megítélésében.